

РОЗДІЛ 5. ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ОКРЕМИХ ЗАСОБІВ ПІДТРИМКИ МСП ТА РЕАЛІЗАЦІЇ СТАРТАПІВ В М. ХАРКОВІ

5.1. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОНСУЛЬТАТИВНОЇ ПІДТРИМКИ МСП ТА СТАРТАПІВ

Хоча в Україні уже більше, ніж десятиліття періодично відновлюється тренд на розповсюдження інформації про інвестиційну та інноваційну діяльність, на практиці виявляється, що досі більшість розробників, стартапів, малих підприємств не знайомі достатньою мірою з механізмами захисту прав інтелектуальної власності, спрощеного порядку надання адміністративних послуг, комерціалізації та освоєння інноваційних продуктів.

У зв'язку з цим до сьогодні дуже актуальною залишається інформаційно-консультативна підтримка МСП та стартапів, особливо для осіб, які вперше мають справу з відкриттям та розвитком стартапу. У такій ситуації необхідно популяризувати не тільки ідею підприємництва як такої, а й увесь цикл необхідної підтримки стартапів та МСП. Поки що реально інформаційно-консультативну функцію виконують, у першу чергу, приватні інноваційні структури на зразок бізнес-інкубаторів, інноваційних центрів, ІТ-кластерів, стартап-шкіл тощо. Такі суб'єкти проводять низку відкритих лекцій, воркшопів, семінарів менторів та цілі курси з просування стартап-ідеї, організації бізнесу, ІТ права тощо. Проте у такому стихійному ініціативному русі «самопоміги» інноваційних суб'єктів, представлених, в основному, ринком ІТ, залишається відкритим питання належної якості інформаційно-консультативної підтримки та освітнього компоненту. Звичайно, у такій сфері при пошуку менторів і конкретних лекторів більше орієнтуються не стільки на освіту, як на їхній особистий досвід та відповідний авторитет у певній сфері, проте потрібно також, щоб такі особи бачили цілісну картину процесу і розуміли українські як економічні, так і юридичні реалії.

Таким чином, з боку органів державної влади та місцевого самоврядування потрібна більша зацікавленість та реальна допомога у наданні якісних професійних консультацій та іншої підтримки патентних повірених, юристів, економістів, маркетологів тощо. Звичайно, організація таких заходів, як Ярмарки Стартапів, сприяє налагодженню зв'язків різних зацікавлених осіб, проте окремі заходи повинні бути систематичні, з одного боку, а з іншого – мати постійно діючий об'єднаний центр на зразок інвестиційно-інноваційного центру при Харківській міській раді або НП – партнер міської ради, який здатен надати найбільш кваліфіковані консультації, допомогти у проведенні спеціалістами оцінки об'єктів права інтелектуальної власності, виробити маркетингову стратегію просування продукту МСП чи стартапу та вдало його комерціалізувати.

При цьому необхідно організувати доступність важливої для кожного МСП чи стартапу інформації на популярних, централізованих ресурсах на зразок сайтів Департаментів Харківської міської ради. Наприклад, зараз на сайті Департаменту адміністративних послуг та споживчого ринку ведеться рубрика «Харків індустріальний» із бізнес-навігатором по підприємствам та кластерам, а також сервісом онлайн-допомоги підприємцям, а Управління інноваційного розвитку та іміджевих проєктів Департаменту у справах сім'ї, молоді та спорту Харківської міської ради веде сайт «Invest Kharkiv». Доцільно цей напрямок розвивати за принципом «єдиного вікна», тобто узагальнення в одному місці потрібних ресурсів та сервісів. Треба реорганізувати сайт, присвячений інвестуванню, розміщувати на ньому дайджест, інформаційні статті та інтерв'ю, новини та анонси цікавих для МСП і стартапів подій, зустрічей з популярними менторами, лекторами тощо. Таким чином на платформі цього сайту можна розширити контент інноваційною тематикою і сайт «Харків інвестиційний перетворити у «Харків інвестиційний та інноваційний».

Щодо відповідності такого напряму законодавству України

Відповідно до ст. 18 Закону України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» видами інформаційної державної підтримки можуть вважатися:

1. створення та забезпечення функціонування державних, регіональних і місцевих інформаційних систем, інформаційно-телекомунікаційних мереж, сприяння започаткуванню підприємницької діяльності за допомогою Інтернету;

2. надання інформації:

– стан виконання державних, регіональних і місцевих програм розвитку МСП та рівень ефективності державної підтримки;

– про стан розвитку МСП;

– про об'єкти інфраструктури підтримки МСП;

– іншої інформації (економічної, правової, статистичної, виробничо-технологічної, з питань маркетингу), необхідної для забезпечення розвитку суб'єктів МСП.

У зв'язку з існуючим станом в інформаційному просторі щодо діяльності МСП в Стратегії 2020 відмічені наступні проблеми:

Напрямок 1 щодо створення сприятливого середовища для розвитку МСП передбачає наявність наступних проблем:

1) збирається та оприлюднюється недостатня кількість інформації про стан та розвиток МСП. Статистичні показники та їх якісний аналіз є необхідною умовою для формування ефективної державної політики у сфері розвитку підприємництва;

2) єдиним офіційним джерелом з вільним доступом до актуальних статистичних даних щодо розвитку МСП є Держстат. Більшість статистичних даних стосується юридичних осіб, значно менше інформації про фізичних осіб – підприємців;

3) показники ДФС повинні оприлюднюватися згідно із законодавчими критеріями щодо підприємництва. Крім того, показники щодо кількості суб'єктів МСП, які збираються, обробляються ДФС та Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, відрізняються;

4) передбачається створення єдиної системи показників з відкритим доступом для відстеження стану та розвитку МСП, зокрема шляхом залучення до створення та забезпечення функціонування такої системи центральних і місцевих органів виконавчої влади (Держстат, Мінекономрозвитку, НБУ, ДФС та інші) та органів місцевого самоврядування.

Для вирішення існуючих проблем, пропонується Напрямок 4 щодо популяризації культури та розвитку навчання підприємницьким навичкам, який передбачає:

– забезпечення розвитку та популяризації культури підприємництва;

– участь у проведенні Глобального моніторингу підприємництва;

– проведення на постійній основі Європейського тижня МСП в Україні;

– стимулювання до навчання протягом усього життя;

– заохочення роботодавців до навчання своїх працівників;

– активізація навчання суб'єктів МСП навичок ведення експортної діяльності;

– забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у сфері МСП;

– підтримка підприємництва для окремих категорій населення (внутрішньо переміщені особи, колишні військовослужбовці, молодь, старше покоління);

– підтримка підприємництва для окремих категорій населення (внутрішньо переміщені особи, колишні військовослужбовці, молодь, старше покоління);

– підвищення рівня фінансової грамотності;

– сприяння розвитку соціального підприємництва;

– сприяння соціальній відповідальності МСП.

Недоліки:

- інформаційно-консультативні послуги приватних бізнес-інкубаторів, інноваційних центрів та інших суб'єктів не завжди кваліфіковані та якісні;
- розрізненість та неповнота інформації про МСП та стартапи на різних сайтах департаментів Харківської міської ради;
- заходи типу семінарів, ярмарків підтримки стартапів та МСП проводяться несистемно, не мають постійних інституцій-організаторів.

Пропозиції:

- удосконалити сайт «Invest Kharkiv» матеріалами, новинами, дайджестами про інноваційну діяльність та анонсами цікавих подій для МСП та стартапів і так перетворити цей сайт у «Харків інвестиційний та інноваційний»;
- створити для якісної інформаційно-консультативної допомоги МСП та стартапам Інвестиційно-інноваційний центр при Харківській міській раді.

5.2. НАЛАГОДЖЕННЯ КООРДИНАЦІЇ НАУКИ, ОСВІТИ І БІЗНЕСУ

Аналізуючи сучасний стан координації науки, освіти і бізнесу у сфері інноваційної діяльності в Україні слід зауважити, що в системі взаємодії наукової громадськості, сектора освіти, бізнес-структур, органів управління відбуваються зміни, які впливають на трансформацію форм такої взаємодії. Наразі спостерігається перехід від ієрархічної системи з державними директивами до мережевої моделі взаємодії з гнучкими структурами, розвиненими комунікаційними каналами і координуванням діяльності всіх зацікавлених груп учасників.

Розуміння локальних потреб, специфічних для наукових організацій, сектора освіти і бізнес-структур, як основних споживачів наукового продукту, обумовлює необхідність забезпечення сфокусованості інтересів усіх зацікавлених груп учасників на ключових завданнях розвитку науково-технологічної сфери. Таким чином, виникає необхідність формування узгодженого бачення наукового і технологічного майбутнього у наукової громадськості, сектора освіти, бізнес-структур, органів місцевого самоврядування.

Розглядаючи проблеми координації діяльності інноваційних структур, наукових установ і закладів освіти, не можна залишити поза увагою значення функціонування технологічних парків, які є яскравими представниками взаємодії науки, освіти та бізнесу.

Технопарки функціонують переважно на основі венчурного капіталу і мають на меті створення принципово нових технологій і зразків промислової продукції, сприяючи комерціалізації досягнень технологічної революції.

Основу діяльності технопарку складає виробничо-технологічна діяльність. Для вирішення специфічних завдань, пов'язаних зі здійсненням цієї діяльності, створюються окремі юридичні особи – МСП. Мережа цих підприємств досить розгалужена, через них технопарки впроваджують нові технології у виробництво і здійснюють комерціалізацію наукових досліджень. Адже, функціонуючи ізольовано, МСП потрапляють у досить складну ситуацію, тому що вони мають дуже обмежені фінансові, технічні та інші можливості. З цієї причини такі підприємства мають тенденцію до утворення технологічних парків.

Технопарки мають впливати не тільки на економіку регіонів, структурну перебудову промисловості, але й на розвиток культурологічного середовища тих напрямків, що пов'язані з людиною, природою, суспільством.

Послугами технопарків можуть користуватися суб'єкти МСП, які знаходяться на різних стадіях комерційного освоєння наукових знань, ноу-хау і наукоємних технологій.

Концепція реформування повинна передбачати також об'єднання українського наукового потенціалу з підприємницьким тих країн, що не мають власної фундаментальної науки. У великих наукових центрах варто створювати не технопарки, а технопаркові зони, розподілені в межах усього населеного пункту. Технопаркова зона може послужити доброю базою для перетворення їх у технополіси чи інноваційні порти.

Роль технопарків виявляється у формуванні технологічної бази країни і технологічному трансфері, а також у забезпеченні конкурентоспроможності товарів і послуг. Технопарк повинен бути результатом співпраці усіх суб'єктів, від яких залежить доля регіону. Він має стати спільним підприємством, у створенні якого беруть участь регіональні і місцеві органи влади і управління, промислові підприємства, приватні підприємці та фінансові інститути.